

PROPOSTA D'ELABORACIÓ DEL PROJECTE DE CIUTAT EDUCATIVA A BADIA DEL VALLÈS

1. Justificació	2
2. Disseny del projecte	3
3. Els objectius del projecte educatiu de ciutat	5
4. Fases de desenvolupament	6
5. Implicació dels centres educatius	12

PROPOSTA D'ELABORACIÓ DEL PROJECTE DE CIUTAT EDUCATIVA A BADIA DEL VALLÈS

1. Justificació

- Educació i ciutadania. Els Projectes Educatius de Ciutat

Des de l'inici dels ajuntaments democràtics del postfranquisme, l'actuació municipal en relació al fet educatiu ha anat progressant des d'una inicial preocupació per la plena escolarització, responant a les urgències socials del moment, cap a la millora de la qualitat de l'ensenyament. En una tercera i recent etapa, s'ha evolucionat cap a la consideració de l'educació com un fet molt més ampli que l'escolar.

El I Congrés Internacional de Ciutats Educadors, realitzat a Barcelona el 1990, i la Carta de Ciutats Educadors va suposar un canvi qualitatiu important de les polítiques educatives municipals, que varen començar a planificar la ciutat des d'un plantejament estratègic que la defineix com a *agent i espai educador*.

Es així com van néixer els *Projectes Educatius de Ciutat*. D'una banda, de la pràctica educativa i pedagògica dels municipis. Però també d'una clara consciència del concepte de *ciutadania* i, consegüentment de *democràcia* (un procés que neix i floreix en la ciutat): una ciutat de ciutadans i ciutadanes amb els mateixos drets i les mateixes oportunitats per exercir-los. En efecte, quan hi ha desigualtats, exclusió, inaccessibilitats, la ciutadania no existeix realment per a tothom. I per tant, la democràcia no és ni viable ni creïble. La no credibilitat de la democràcia du a la inhibició participativa, a la desconfiança en les institucions, a l'apatia, a la ironia de la ciutadania cap a allò públic.

No es pot viure democràticament en una societat tan complexa com la del tercer mil·leni si la societat no és capaç de generar dinàmiques educadores que facin real la igualtat i que siguin capaces d'incorporar el conjunt de ciutadans i ciutadanes en un projecte comú (i en el municipi, això vol dir en projecte comú de ciutat).

El "Projecte de Ciutat Educativa" suposa la intenció d'apropriar-se de la ciutat com a espai educador i com espai de relacions educatives. De considerar els ciutadans i ciutadanes com a agents alhora educadors i receptors d'educació.

Per una part es tracta d'optimitzar els recursos educatius que ja es tenen a la ciutat, i mirar quins hi faltarien. Però també - i potser sobretot - d'assolir una *mirada educadora* sobre la pròpia ciutat i el què hi passa i hi ha passat, de saber descobrir el valor educador de mil i un elements configuradors de la realitat urbana.

La Ciutat Educativa és un projecte per transformar la ciutat. Però per transformar-la bàsicament a partir de *sí mateixa*: del què és, del que ha estat, del que pot ser, dels qui hi viuen, dels qui hi ha viscut, dels qui hi viuran.

Es un projecte de participació: de participació dels ciutadans i ciutadanes en educar i en rebre educació, de participació en l'elaboració i monitoratge del projecte, i d'educació en la participació, en l'exercici de la ciutadania (que és realment el que fa ciutat, el que dona qualitat de ciutat).

2. Disseny del projecte

A Badia, com a qualsevol altre ciutat, hi ha tantes coses, tantes persones, tantes dimensions, i espais i temps... que poden esdevenir elements educadors...! El Projecte Educatiu de Badia ha de poder saber treure a la llum totes les potencialitats educatives de la nostra ciutat i explotar-les intel·ligentment. No es tracta tant de crear noves institucions i serveis (que segurament també) com saber, a partir de la mirada educadora, veure el potencial d'educatiu del que ja hi ha i passa la ciutat, i ser capaços *d'optimitzar* la seva funció educativa.

- **Els quatre eixos educatius de la ciutat**

La ciutat, com espai i agent educador, és composta de quatre eixos de mitjans educatius amb funcions específiques i complementàries, i que agrupen els tres àmbits bàsics de l'educació: formal, no formal i informal.

En el cas de Badia agruparien de la següent manera els següents nòduls educatius, molt diversos entre ells:

1. Una estructura d'institucions estables específicament educatives, tant en el camp de l'educació *formal com no formal*.

Aquí hi trobem les institucions estables *d'educació formal*: Llars d'infants, escoles de primària, els IES, l'Escola d'Adults, Treballem x la Formació, Servei Municipal d'Ocupació, Centre de Recursos Pedagògics, Servei de Català.

Però també les d'educació *no-formal*: el Centre Obert, l'Esplai Foc Nou i el Casal de Joves.

Inclouríem aquí les actuacions *estables* i de durada *anual* o de *curs* de caire específicament educatiu que realitzen els serveis municipals: Escola de Família-Escola de Pares i Mares; programes educatius dels serveis, com Esport al Carrer, Treball amb joves i adolescents al Carrer, Programa de promoció de les actituds no violentes...

2. Una *mall* d'equipaments estables no específicament educatius.

Aquí hi ha el conjunt d'institucions que fan actuacions conscientment educatives tot i que aquesta no és la seva funció principal: Centre Cívic, Biblioteca, Associacions Culturals, Casal d'Avis, Polisportiu...

3. Un conjunt d'esdeveniments educatius planejats efímers.

Es tracta de jornades pròpiament educatives en l'àmbit escolar o professional, però també de campanyes (de medi Ambient, FUTUR,

Setmana del Condó, Badia Solidària...), i actuacions educatives puntuals cícliques (educació vial, sessions de l'Àrea Bàsica de Salut, Casal d'Hivern, Casals d'Estiu...).

4. Una massa difusa però contínua i permanent d'espais d'encontres i vivències educatives no planejades pedagògicament (educació informal).

Es aquí on hi ha molts espais vius i poderosos, alguns encara per descobrir i ressaltar: les associacions, l'esport, les activitats sanitàries, la jardineria, les famílies, el saber de moltes persones grans, els comerços, el fer i veure dels infants, el saber de les dones, el carrer, els artistes locals, la història de Badia, la pròpia acció política, els mitjans de comunicació...

Aquests quatre àmbits recullen el conjunt d'actuacions educadores i d'agents educadors que hi ha a la ciutat. Travessen l'eix dels grans quatre pilars que configuren l'educació de joves i infants *escola-família-iguals-mèdia* i l'emmarquen dins del conjunt global que és la *societat* qui, de manera contínua, tradueix i traspasa les pautes i els valors (o antivalors) de la nostra cultura concreta, en un espai territorial i cultural (microsocietat) encara més concret i particular, confluència de molts factors (socials, econòmics, ètnics...), en un moment del temps donat.

3. Els objectius del projecte educatiu de ciutat

Els objectius del projecte educatiu a Badia reflecteixen de manera força específica quines han de ser les línies de treball a seguir per aconseguir-los.

1. Definir quins serveis i ofertes educatives necessiten la ciutat i els seus ciutadans.
2. Definir els valors que han d'orientar el model educatiu de ciutat.
3. Re-imaginar i re-construir la ciutat des del punt de vista educatiu.
4. Vincular el conjunt de les actuacions educatives amb la ciutat.

5. Disposar d'un instrument que permeti orientar, revisar i avaluar les actuacions educatives que entitats, institucions i administracions duen a terme a la ciutat.
6. Plantejar models organitzadors que permetin millorar i racionalitzar la gestió dels recursos educatius de la ciutat.
7. Implicar la comunitat en el procés educatiu en general i en totes les fases del projecte en particular.

En la fase de disseny del projecte, aquests objectius s'han de rescriure, temporalitzar i completar amb indicadors d'avaluació.

Hi ha un treball molt important a fer sobre els valors, ja que a partir d'aquest espai es defineixen els altres. Cal aclarir els principis i valors que impregnaran de significat el projecte. El PEC és, de fet, una proposta de valors i els seu objectiu al respecte és que la ciutadania, partint d'una triple definició de valors en: compartits (assumits com positius per la majoria), contravalors (assumits com negatius per la majoria), controvertits (acceptats segons les persones i grups) :

- conegui i assumeixi els valors compartits
- rebutgi els contravalors
- analitzi els valors controvertits

El PEC ha d'acabar tenint una funció orientadora i planificadora d'altres òrgans i instruments, especialment dels estratègics. L'objectiu últim no és sinó transformar la ciutat , i la comprovació d'aquesta transformació a través de l'avaluació ens donarà la mesura de l'èxit o no del PEC.

4. Fases de desenvolupament

Badia és prou petita en territori i població com per poder fer un Projecte Educatiu de Ciutat global i coherent. Hi ha un número important d'actuacions ja en marxa, això sí, disseminades i poc relacionades des d'una perspectiva educadora. Tanmateix, i des d'una mirada encara prèvia a tot el procés de construcció del projecte, semblaria que l'aparent homogeneïtat de Badia i la relativament fàcil delimitació dels seus recursos, afavoreixen que es pugui desenvolupar un PEC senzill i que no suposi una gran inversió en recursos i fer-ho bé i amb una certa profunditat.

Es l'Ajuntament qui impulsa el PEC (té perspectiva global de la ciutat, capacitat d'impuls); vertebra socialment (ajuntament-teixit social) ja que sols hi ha participació si hi ha vertebració; aquesta vertebració és desenvolupa a través de:

- Lideratge polític
- Planificació estratègica
- Participació del teixit social
- Suport tècnic

El projecte educatiu de ciutat ha de tendir a la interdisciplinarietat , establint un diàleg entre les disciplines i els centres de poder on es prenen les decisions i s'assumeixen les responsabilitats.

- **Les fases de desenvolupament del projecte serien** (a partir d'un predisseny elaborat pel servei d'Educació)

4.1 Acord inicial d'inici del procés i aprovació per l'Ajuntament a partir d'un predisseny del projecte

Ha d'haver-hi d'entrada un acord inicial per part de l'Ajuntament de cara a iniciar el procés.

4.2 Implicació de la comunitat educativa i acord institucional amb les entitats.

"En tant que eina de treball, el PEC desenvoluparà la seva metodologia orientada a la ciutadania sota un enfocament global i participatiu de manera que, de l'estament polític al conjunt de ciutadans i ciutadanes, hom pugui participar al llarg de tot el procés, inclosa la seva avaluació, a fi de garantir el control social de les polítiques públiques." (Pensar la ciutat des de l'educació, Diputació de Barcelona, 1998).

La participació és, des de les diverses experiències de PECs i en general, des de tots els programes globals d'àmbit comunitari (Comissions de Barri, Plans

Integrals, Plans Directors de Joventut) un element clau en la pròpia concepció del projecte.

El PEC necessita un màxim de participació de tota la comunitat i no es pot fer des d'un despatx. D'altra banda, no pot començar de zero, sinó a partir de tot el que ja funciona a la ciutat. Cal recollir les opinions, inquietuds, demandes i sensibilitats de tots els sectors.

La implicació de la comunitat educativa s'haurà de fer per tant des del primer moment i seguir durant tot el procés del projecte.

Es important el fet de partir d'estructures participatives ja existents, tot i que se'n poden crear de noves o que a partir de l'estructura existent poden derivar-se'n altres fórmules de treball.

De fet el caràcter participatiu del projecte fa que s'hagi creat una comissió dins del Consell Escolar Municipal, per tal d'estendre el coneixement del projecte, per analitzar situacions i temàtiques, proposar i executar mesures concretes...

Es a dir, que el Consell Escolar Municipal pot ser un bon espai per a iniciar el procés, que després cal seguir de manera intensa i adaptada a la "microsocietat" de Badia, a les seves possibilitats reals de participació, als interessos i compromís amb el projecte.

Paral·lelament a l'acord municipal per a iniciar el projecte, ha d'haver-hi un acord institucional de les entitats i comunitat educativa (probablement en un espectre més ampli que el CEM).

En general, el PEC planteja un model lligat a un model participatiu centrat en la *corresponsabilització*. Un model que té present la diversitat de la comunitat, propiciant el debat i la consulta durant tot el procés del projecte (disseny, aprovació, implementació i avaluació). Aquesta corresponsabilització comunitat-ajuntament és un dels elements d'identitat del PEC: els ciutadans/es són protagonistes del propi desenvolupament. El propi procés de construcció del PEC és ja una acció educadora comunitària.

4.3 Formació de la comissió redactora del pla de treball

S'ha de formar la comissió que redacti el pla de treball, considerant que hi hagi tècnics municipals, dues persones de cada centre escolar, persones de la comunitat que poden aportar perspectives i visions complementàries que reflecteixin la diversitat de la comunitat. Es essencial recordar que el PEC és una intervenció totalment *interdisciplinària*. Poden integrar-s'hi experts per a encàrrecs concrets.

4.4 Elaboració del pla de debat i elaboració del PEC

La comissió ha de dissenyar el pla amb el calendari i la metodologia a partir dels quals es regiran el debat i elaboració del PEC.

4.5 Recollida d'informació i documentació prèvia

La comissió (o bé els tècnics designats), recolliran les informacions i la documentació prèvies per iniciar el procés d'elaboració. Entre elles es troba el mapa educatiu de la ciutat.

El *mapa educatiu* de Badia recollirà i classificarà tots els espais (des d'una concepció ampla del que és un espai) educadors de la ciutat, i l'ús que se'n fa. Es indispensable per conèixer què hi ha i analitzar què hi hauria d'haver. Són molts, i en una primera aproximació trobem:

- Llars, Escoles, IES, UEC, Treballem per la Formació, Escola d'Adults, SMO, Servei Local de Català.
- Casal de Joves, Servei Municipal d'informació Juvenil, Centre Obert , Esplai Foc Nou
- Biblioteca, Parròquia, Antonio Machado, Casal d'Avis, Aula de Medi Ambient
- CAP
- AMPAS, AV, FEC , ONGS
- Escola de Pares i Mares /Escola de Família,
- Polisportiu , Esport escolar

- Actuacions educatives municipals de: Policia Local , Cultura , Serveis Socials, Joventut, Cooperació, Participació, Sanitat i Consum, Urbanisme.
- Campanyes i esdeveniments.
- Mercat

Altres possibles:

- Comerços
- Jardineria
- Àrees d'esbarjo infantil
- Espais de trobada en general
- La ciutat en si mateixa (treball sobre l'autoestima i coneixement de Badia, ús de la ciutat), valors ciutadans...
- Comunicacions dels polítics
- Mitjans de comunicació

4.6 Elaboració del document base, debat i aprovació

- **Elaboració del document base** (incloent el mapa educatiu, un programa de "Nous usos educatius": nous espais educatius, nous usos educatius d'espais ja en marxa).

La comissió ha d'elaborar el document base a partir de les informacions i documents recollits. Aquest procés de redacció es pot fer ja tenint en compte les opinions, inquietuds i demandes dels diversos sectors de la comunitat educativa, fent-lo paral·lel a un seguit d'entrevistes, consultes, etc....

El document ha de seguir un guió similar al següent:

- I. Context.*
 - I.i. Anàlisi de la ciutat.
 - I.ii. Anàlisi del context educatiu (incloent el mapa educatiu de Badia i l'anàlisi de necessitats educatives).
- II. Principis generals.*
 - II.i. Objectius específics.
 - II.ii. Valors.
 - II.iii. Potencialitats i debilitats educatives de la ciutat.
- III. Línies de treball d'etapes, modalitats i sectors.*
 - III.i. Educació formal.
 - III.ii. Educació no formal.
 - III.iii. Sectors educatius (professorat, pares i mares, alumnes...).
- IV. Organització de la gestió dels recursos educatius.*
- V. Pla d'actuació (accions) planificat i perioditzat.*
- VI. Seguiment, revisió i avaluació. Organització i criteris de monitoratge i avaluació.*

La Ciutat dels Infants, com a projecte que proposa una mirada de la ciutat des dels ulls dels infants, és clarament una proposta que potencia el PEC i l'aprofundeix. Pot ser una de les accions emblemàtiques del PEC, ja que afecta a espais urbans (carrers, places), a la presa participativa de decisions (Consell d'Infants), a una concepció educativa de tot el que passa a la ciutat bàsicament des de la vida quotidiana. A més, molt fàcilment pot incloure una dimensió intergeneracional.

6. Procés de debat i elaboració del PEC.

El procés ha d'incloure les següents etapes:

- debat ciutadà
- debat en els centres educatius
- debat a l'Ajuntament
- debat al CEM
- recollida d'esmenes
- síntesi i elaboració del document definitiu

- **Aprovació del PEC**

El PEC s'ha d'aprovar a la ciutat: és a dir, tan a l'Ajuntament com entre els centres educatius i les entitats.

- **Implementació del PEC**

Realització de les accions definides al projecte aprovat. Elaboració de noves propostes i accions.

- **Seguiment i avaluació**

A partir dels criteris definits al projecte, seguiment periòdic de la implementació del PEC a través de mecanismes que permetin corregir i reenfocar les accions.

5. Implicació dels centres educatius

L'institut Badia del Vallès i la resta de centres educatius de la ciutat participen del projecte de redacció del Projecte Educatiu de Ciutat.

La comissió està integrada per dues persones de cada centre que recullen les propostes del seu centre i també pel seu representant en el Consell Escolar Municipal.

El Projecte pretén no allunyar a la ciutat dels centres educatius i treballar tots en la mateixa línia, de manera que qualsevol espai de la ciutat sigui un espai educador i que els valors que es transmetin siguin iguals que els de l'escola.

